

Mindre meddelelser

Iagttagelser, som er godkendt af sjældenhedsudvalget er mærket med stjerne (*).

Records approved by the rarity-committee, are marked with asterisks (*).

IAGTTAGELSER AF
MINDRE ALMINDELIGE FUGLE PÅ
SYDVESTAMAGER,
1960-1963.

(fortsat fra side 105)

KÆRLØBER (*Limicola falcinellus*).

1960: 17. juli 1 rst. Aflandshage (S.C.); 25. aug. 2 rst. Søvang (S.C.); 26. aug. 3 rst. Søvang (S.C.); 27. aug. 1 rst. Søvang (S.C.).

1961: 17. maj 1 rst. Kalvebod skydeterrain (S.C.).
1962: 15. juli 1 rst. Aflandshage (S.C.); 18. juli 1 rst. Kongelunden (T.A.); 19. juli 3 rst. Kongelunden (T.A.); 24. juli 2 rst. Aflandshage (T.A.); 28. juli 2 rst. Kongelunden (T.A.); 11. aug. 1 rst. Kongelunden (T.A.).

1963: 14. juli 1 rst. Kongelunden (S.C., T.A.); 17. juli 1 rst. Kalvebod skydeterrain (S.C., E.K., J.S.); 19. juli 1 rst. Aflandshage (T.A., S.C.); 11. aug. 7 rst. Kongelunden (T.A., S.C.); 12. aug. 8 rst. Kongelunden (T.A., S.C.); 13. aug. 1 rst. Kongelunden (S.C.); 14. aug. 1 rst. Kongelunden (T.A.).

ALM. KJOVE (*Stercorarius parasiticus*).

1960: 17. juli 1 rst. (ad. lys fase) Kongelunden (S.C.).

1962: 22. juli 1 ad. trk. Kongelunden (T.A.); 18. juli 1 ad. lys fase rst. Aflandshage (S.C.).

1963: 25. juli 1 ad. rst. Kongelunden (T.A.).

DVÆRGMÅGE (*Larus minutus*).

1961: 23. april 5 ad. trk. Aflandshage (S.C., P.A.H.); 6. nov. 1 ad. rst. Kongelunden (E.K.).

1963: 5. aug. 2 juv. trk. Aflandshage (S.C.); 19. aug. 1 juv. trk. Aflandshage (S.C.).

ROVTERNE (*Hydroprogne tchegrava*).

1962: 15. juli 1 rst. Aflandshage (S.C.); 29. juli 1 rst. Aflandshage (S.C.).

1963: 21. april 3 ad. trk. Aflandshage (S.C.).

HULDUE (*Columba oenas*).

1961: 15. jan. 1 rst. Kongelunden (P.A.H.).

1963: jan.-feb. 2-3 daglig Kongelunden (S.C., E.K., J.S., T.A., E.N.).

GØG (*Cuculus canorus*).

1962: 7.-12. og 19. okt. 1 Kongelunden (T.A.).

NATRAVN (*Caprimulgus europaeus*).

1960: 23. maj 2 rst. Kongelunden (S.C.).

1962: 23. aug.-17. sept. 1-3 rst. Kongelunden (S.C., J.S., T.A., P.H.).

1963: 17.-20. sept. 1-2 rst. Kongelunden (P.H., T.A., S.C.).

ISFUGL (*Alcedo atthis*).

1961: 18. okt. 1 Kongelunden (J.S.).

1962: 26. okt. 1 Kongelunden (T.A.); 13. nov. 1 Kongelunden (T.A.); 7. dec. 1 Kongelunden (T.A.).

GRØNSPÆTTE (*Picus viridis*).

1961: 4. nov. 1 trk. rst. Kongelunden (S.C., E.N.).

VENDEHALS (*Jynx torquilla*).

1960: 8. maj 2 rst. Kongelunden (S.C.).

1961: 16. maj 1 rst. Kongelunden (S.C.); 28.-29. maj 1 rst. Kongelunden (S.C.); 11. juni 1 rst. Kongelunden (P.A.H.).

1962: 11. maj 3 rst. Kongelunden (J.S.); 27. aug. 1 rst. Kongelunden (T.A.).

1963: 1. maj 1 rst. Kongelunden (T.A.); 2. maj 1 rst. Kongelunden (T.A.); 3. maj 1 rst. Kongelunden (T.A., E.K.); 5. maj 1 rst. Kongelunden (S.C.); 12. maj 1 rst. Kongelunden (S.C., E.N.); 18. aug. 1 rst. Kongelunden (J.S., T.A.); 22.-23. aug. 1 rst. Kongelunden (T.A., J.S.); 27. aug. 1 rst. Kongelunden (T.A.); 28. aug. 1 rst. Kongelunden (S.C., J.S.); 30. aug. 2 rst. Kongelunden (S.C.); 31. aug. 1 Kongelunden (S.C.).

HEDELÆRKE (*Lullula arborea*).

1963: 6. jan. 3 rst. Kongelunden (E.N., E.K., S.C.).

LANDSVALE (*Hirundo rustica*).

1963: 10. nov. 1 trk. Kongelunden (E.N.).

BYSVALE (*Delichon urbica*).

1963: 10. nov. 1 trk. Kongelunden (E.N.).

SORTKRAGE (*Corvus corone corone*).

1962: 1 april holdt en fugl jævnligt til i Kongelunden (E.K., S.C., T.A.).

1963: 4. maj 1 rst. Kongelunden (E.K.).

SUMPMEJSE (*Parus palustris*).

1960: 5. nov. 1 rst. Kongelunden (S.C.).

1962: 10. dec. 1 rst. Kongelunden (T.A.).

PIROL (*Oriolus oriolus*).

1961: 5. juni 1 rst. Kongelunden (S.C.); 11. juni 1 rst. Kongelunden (S.C.).

1962: 12. juni 1 rst. Kongelunden (J.S.); 17.-24. juni 1 rst. Kongelunden (T.A., P.A.H., E.K., S.C.).

1963: 4. juni 1 rst. Kongelunden (T.A.).

VANDSTÆR (*Cinclus cinclus*).

1962: 10. dec. 1 rst. Kongelunden (T.A.).

RINGDROSSEL (*Turdus torquatus*).

1961: 7. april 1 han rst. Kongelunden (S.C.); 8. april 1 hun rst. Kongelunden (S.C.).

1963: 12. april 2 rst. Kongelunden (S.C., T.A.); 20. april 1 rst. Kongelunden (S.C.); 1. maj 2 rst. Kongelunden (T.A.); 2. maj 1 rst. Kongelunden (T.A.).

DIGESMUTTE (*Oenanthe oenanthe*).

1961: 4.-5. nov. 1 rst. Kongelunden (J.S., S.C.).

HUSRØDSTJERT (*Phoenicurus ochruvos*).

1963: 9.-11. april 1 rst. Kongelunden (E.K., S.C., T.A., J.S.); 2. maj 2 rst. Kongelunden (T.A.); 7. maj 1 rst. Kongelunden (S.C.); 18. sept. 1 rst. Kongelunden (T.A.); 20. sept. 1 rst. Kongelunden (T.A.).

HØGESANGER (*Sylvia nisoria*).

1960: 17. maj 1 rst. Kongelunden (S.C.).

1961: 17. maj 2 rst. Kongelunden (S.C.); 5. juni 3 rst. Kongelunden (S.C.).

1962: 20. maj 1 rst. Kongelunden (T.A.); 27. maj 2 rst. Kongelunden (S.C.); 31. maj 3 rst. Kongelunden (S.C., T.A.); 12. juni 4 rst. Kongelunden (T.A.).

Alle disse år ynglede arten i Kongelunden, i 1963 var den forsvundet.

GRANSANGER (*Phylloscopus collybita*).

1962: 27. okt. 1 Kongelunden (J.S.).

LILLE FLUESNAPPER (*Muscicapa parva*).

1962: 27. maj 1 rst. Kongelunden (T.A.); 3. juni 1 rst. Kongelunden (T.A.); 5. juni 1 rst. Kongelunden (S.C.).

1963: 10. maj 2 rst. Kongelunden (T.A., S.C.); 12. maj 2 rst. Kongelunden (T.A., J.S., S.C., E.N.); 25. maj 1 rst. Kongelunden (T.A., S.C.); 31. maj 1 rst. Kongelunden (T.A., S.C.).

MARKPIBER (*Anthus campestris*).

1960: 2. sept. 1 rst. Kongelunden (S.C.).

RØDSTRUBET PIBER (*Anthus cervinus*).

1962: 7. sept. 2 rst. Kongelunden (S.C.); 17.-18. sept. 2 rst. Kongelunden (J.S., S.C.); 21. sept. 2 rst. Kongelunden (J.S., E.K.).

1963: 11.-12. maj 1 rst. Kongelunden (S.C., T.A., E.N., J.S.); 7.-8. sept. 1 rst. Kongelunden (T.A., S.C., J.S.); 11. sept. 1 rst. Kongelunden (P.A.H., S.C., J.S.); 14. sept. 1 rst. Kongelunden (S.C.).

HVID VIPSTJERT (*Motacilla alba*).

1961: 22. okt. 1 rst. Kongelunden (E.K., J.S.); 4. nov. 1 rst. Kongelunden (S.C., E.N.); 12. nov. 1 rst. Kongelunden (P.A.H.).

GUL VIPSTJERT (*Motacilla flava*).

1961: 22. okt. 1 rst. Kongelunden (E.K., P.A.H.).

HORTULAN (*Emberiza hortulana*).

1960: 4. sept. 1 rst. Kongelunden (S.C.).

1961: 7. maj 1 Aflandshage (S.C.).

1962: 17. aug. 1 rst. Kongelunden (T.A.); 18. aug. 1 rst. Kongelunden (S.C.); 29. aug. 1 rst. Kongelunden (T.A.); 31. aug. 1 rst. Kongelunden (T.A., S.C.); 7. sept. 1 rst. Kongelunden (T.A.).

1963: 5. maj 2 rst. Kongelunden (T.A., S.C.).

SNESPURV (*Plectrophenax nivalis*).

1962: 30. sept. 1 rst. Kongelunden (E.K., E.N., P.A.H.).

STEEN CHRISTENSEN,
ERIK KRAMSHØJ.

GRÆSHOPPESANGER (*Locustella naevia*)

NATTERGAL (*Luscinia luscinia*) og

SVALEKLIRE (*Tringa ochropus*)

I PADERUP MOSE VED RANDERS

Under en ekskursion til Paderup mose ca. 4 km syd for Randers den 1. juni 1965, hørtes en Græshoppesanger syngne regelmæssigt kl. 21.30-21.45. Det meste af sangen blev optaget på bånd, og den længste sang er på 25-26 sekunder. Ifølge en mand som færdes i mosen hver dag, er det første år den er hørt på lokaliteten.

Nattergalen blev i følge samme person hørt for første gang i 1949 og findes nu i et antal af ca. 10 par.

I en bæk som løber langs med mosen observeredes den 7. juni 1965 en Svaleklire. I årene 1942-1952 så HENNING JENSEN den selv hvert år om sommeren og hans far har derefter set den hvert år op til 1965. En så stabil optræden kunne tyde på, at den yngler i en nærliggende skov, men dette er aldrig blevet undersøgt.

S. H. STENSIG, HENNING JENSEN.

SUMMARY: Observations in Paderup Mose, near Randers. - June 1st 1965 a Grasshopper Warbler (*Locustella naevia*) was heard singing. - The Thrush Nightingale (*Luscinia luscinia*) was heard for the first time in 1949, and at present there are about 10 pairs. - The Green Sandpiper (*Tringa ochropus*) has been recorded during the Summer in the years 1942-1952, and again in 1965. The species probably breeds in the area.

IAGTTAGELSER FRA FÆRØERNE
SOMMEREN 1964

Fra den 16. juli til den 24. juli besøgte JOHNNY PEDERSEN og jeg Færøerne. Den 24. juli blev plantagen i Torshavn besøgt, ellers er iagttagelserne gjort på Vågø. Med undtagelse af plantagen i Torshavn er alle de nævnte stednavne fra Vågø. Blandt vore iagttagelser skal omtales følgende:

GRÅAND (*Anas platyrhynchos*). 1 set den 17. juli, 4 den 18. juli og 1 ♂ den 21. juli på Sørvågsvatn.

TROLDAND (*Aythya fuligula*). Den 18. juli blev 2 set på Sørvågsvatn.

BJERGAND (*Aythya marila*). Den 21. juli sås 1 ♂ på Sørvågsvatn.

SORTAND (*Melanitta nigra*). 2 ♀♀ sås den 20. juli i Sørvågsvatn.

TOPPET SKALLESLUGER (*Mergus serrator*). Set flere gange på Sørvågsvatn: 1 den 17. juli, 3 den 18. juli og 7 den 21. juli. Desuden sås en enkelt på Fjallavatn den 19. juli og 1 den 21. juli i Midvågsvatn.

STRANDSKADE (*Haematopus ostralegus*). I større antal sås, på to mindre sandrevler ved Vatnsøyrrar, en flok, der talte 121 den 21. juli, 100 den 22. juli og 149 den 23. juli. Endvidere sås på en ganske lille sandbred ved Sørvågsvatn (ved Breidå's udløb) en flok på 109 den 20. juli.

STOR PRÆSTEKRAVE (*Charadrius hiaticula*). Ved en grusgrav midtvejs mellem flyvepladsen og Vatnsøyrrar yngede et par, og vi fandt 2 dununger. Foruden disse fugle sås 2 den 17. juli langs bredden af Skjatlå ved Vatnsøyrrar.

STENVENDER (*Arenaria interpres*). Den 21. juli opholdt 1 Stenvender sig ved Sandevåg.

RØDBEN (*Tringa totanus*). Daglig kunne 1 Rødben ses på en »strandeng« ved Vatnsøyrrar. Fuglen opførte sig, som om den havde yngel. Vi så aldrig nogen mage til denne fugl. Den 22. juli fløj en flok på 17 over Sørvågsvatn.

RYLE (*Calidris alpina*). 3 sås ved Sørvågsvatn's østside næsten ude ved havet den 18. juli. Den 22. juli stod der 20 på sandrevlerne ved Vatnsøyrrar, og samme dag sås 3 nær flyvepladsen.

SANDLØBER (*Crocethia alba*). På sandrevlerne ved Vatnsøyrrar sås 2 den 22. juli og 1 den 23. juli.

STORKJOVE (*Stercorarius skua*). Storkjoven yngler af og til på Vågø (BAYES m. fl. 1964). Da vi besøgte Fjallavatn den 19. juli så vi 2 Storkjover ca. ½ km syd for søen. De fløj mod søen. Ved nordenden af Fjallavatn så vi også 1 Storkjove, måske en af de to tidligere sete. Nogle tegn på yngel iagttag vi ikke. Endvidere blev en Storkjove den 17. juli fulgt til havs i Huttardalur af de Alminde-

lige Kjover, der yngler i denne dal. Denne var i hvert fald kun på fourageringstogt.

ALMINDELIG KJOVE (*Stercorarius parasiticus*). 115–120 kjover havde vi på vore ture på Vågø. Af 106 var 26 (25%) af den lyse fase og 80 af den mørke. De fleste havde vi ved Fjallavatn, hvor vi så 85 (67 mørke + 18 lyse). Af de sidstnævnte 85 opholdt 58 (49 mørke + 9 lyse) sig på en »strandeng« i nordenden af søen.

HÆTTEMÅGE (*Larus ridibundus*). 1 ad sås den 20. juli i Sørvågsvatn.

KLIPPEDUE (*Columba livia*). 2 sås ved Bøsdalafossur den 18. juli og 4 noget nordvest for Bø den 20. juli.

RAVN (*Corvus corax*). Den 22. juli fløj en Ravn over Sørvågsvatn mod syd.

VINDROSSEL (*Turdus iliacus*). Da vi den 24. juli besøgte plantagen i Torshavn, så vi en Vindrossel flyve et par gange mod et bestemt sted med føde(?) i næbbet, så den har sikkert haft unger i nærheden.

SOLSORT (*Turdus merula*). 1 ♂ + 1 ♀ (muligvis endnu 1 ♂ + 1 ♀) opholdt sig i plantagen den 24. juli.

RØDHALS (*Erithacus rubecula*). 2 ad + 2 juv sås i plantagen den 24. juli.

GÆRDESANGER (*Sylvia curruca*). I udkanten af plantagen så vi overraskende denne art, idet vi opdagede en ad. Samtidig sad 3 unger på stedet og »peb«. Det lykkedes at finde den ene af ungerne, som uden besvær lod sig fange. Den havde ganske vist forladt reden, men var endnu ikke flyvedygtig. Stedet, hvor Gærdesangerne holdt til, var som nævnt i udkanten af plantagen tæt op ad en privat have, og bevoksningen var i modsætning til det øvrige af plantagen delvis løvbuske og løvtræer. Arten er ret usædvanlig for Færøerne. SALOMONSEN (1963) omtaler arten som en fåtallig, men rimeligvis regelmæssig trækgæst. I alt 22 rekorder, deraf 2 før 1930. Ingen ynglefremkomster er nævnt.

GRÅSPURV (*Passer domesticus*). På Vågø så vi den ret almindeligt i byerne Sandevåg, Midvåg og Sørvåg.
BENT BØGGILD PEDERSEN.

Litteratur:

BAYES m. fl. 1964: The distribution and numbers of the Great Skua (*Stercorarius s. skua* Brünn.) breeding in the Faeroes in 1961. Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 58: 36–41.

SALOMONSEN, F. 1963: Systematisk Oversigt over Nordens Fugle. (Bind 7 af »Nordens Fugle i Farver«).

SUMMARY: Observations from the Faeroes, 1964. – Between 16 July and 24 July, 1964 some observations on birds were made in the Faeroes. The island of Vågø and the plantation at Torshavn were visited.

The following ducks were recorded: The Mallard (*Anas platyrhynchos*), Tufted Duck (*Aythya fuligula*), Scaup (*Aythya marila*), Common Scoter (*Melanitta nigra*) and Red-breasted Merganser (*Mergus serrator*). The Ringed Plover (*Charadrius hiaticula*) was found with young, and the Redshank (*Tringa totanus*) was perhaps breeding at Vågø, too. The Great Skua (*Stercorarius skua*) was observed at Fjallavatn, but breeding was not proved. The Redshank, Oystercatcher (*Haematopus ostralegus*) and Dunlin (*Calidris alpina*) were gathered in flocks. Further the Sanderling (*Crocethia alba*), Black-headed Gull (*Larus ridibundus*) and Raven (*Corvus corax*) were recorded. In the plantation at Torshavn the Blackbird (*Turdus merula*), Redwing (*Turdus iliacus*) and Robin (*Erithacus rubecula*) were seen, and the Lesser Whitethroat (*Sylvia curruca*) was found with young. This species has not hitherto been recorded breeding in the Faeroes.

NØDDEKRIGE

(*Nucifraga c. caryocatactes* (L.))

YNGLENDE I KONGELUNDEN 1962*.

De her skildrede iagttagelser er resultatet af et samarbejde mellem nævnte ornithologer, der hovedsagelig færdes på det sydlige Amager. Når dette samarbejde er etableret, skyldes det de meget store vanskeligheder, der var forbundet med at nå en objektiv sikkerhed i spørgsmålet om Nøddekrigens ynglen på stedet. Fuglene var overordentlig sky – lod sig nødt se og høre og som oftest kun i kortvarige situationer. Endelig blev fuglene truffet på et forholdsvis stort, tæt granskovsområde, der umuliggjorde en enkelt ornithologs overblik og sikre beskrivelse af deres færden.

I vinterens og det tidlige forårs løb var der blot tale om udveksling af iagttagelser. Efter medio maj – hvor for den enkelte – mistanken om ynglevirksomhed var nået et højdepunkt, antog dette samarbejde rationel form således, at forskellige placeringer i terraintet etableredes.

Vinteren 1961-62 bragte et antal Nøddekriger til landet (saml. Feltornithologen 1962, 1.2.), efter alt at dømme i en sådan mængde, at der var tale om en mindre invasion. I Kongelunden på Amager observeredes indtil 9 individer i vinterens løb. I maj måned 1962 blev et vinterdepot bestående af 30-40 hasselnødder fundet i skovens sydøstlige del. Depotet var ubenyttet og nødderne i spiring. Ejendommeligt nok var frøsætningen hos hasselen i 1961 minimal.

I løbet af februar måned var Nøddekrigerne til-

syneladende forsvundne fra skoven. Ultimo marts blev arten atter set, og dens ophold viste sig konstant.

Oversomrende Nøddekrige i Kongelunden er ingenlunde noget enestående. I hvert fald blev sådanne iagttagne i 1949 og 1958. Under disse sommerophold viser fuglen en ganske særpræget opførsel. Som oftest ses den flyvende over skoven eller rundt i træernes kroner uden at favorisere nogen bestemt bevoksning. Den er lidet sky, snarest aggressiv, og lader hyppigt stemmen lyde. Dens vandring gennem skoven markeres af de reder, den plyndrer for æg og unger. Ganske øjensynlig er andre fugles yngel dens hovedernæring under sådanne sommerophold. I 1962 var det allerede i april åbenbart, at den her observerede Nøddekrige viste en helt anderledes opførsel. Nøkk hørtes den af og til – iagttoges også, men dens færden var yderst stilfærdig. Kun korte flyvninger fra trækrone til trækrone røbede, at den fortsat holdt til i skoven. Den var meget stedfast og konstant i skovens nordøstlige del. Om plyndring af andre fugles reder var der slet ikke tale.

Denne stilfærdige opførsel var påfaldende, men var samtidig en alvorlig hindring for at undersøge forholdene nærmere. Det var ingenlunde let at iagttage fuglen. Ved såvel stillesiddende vagt som almindelig færdsel, der daglig blev foretaget i området, var der flere dages interval mellem hver iagttagelse. Oftest lykkedes det blot at registrere tilstedeværelsen. Der var således egentlig ikke noget fast holdepunkt, der kunne begrunde en formodning om artens ynglen. Der sås, eller hørtes, kun én fugl ad gangen, der ganske vist opførte sig afvigende. Alligevel var et indtryk til stede, der betingede en fortsat, intensiv iagttagelse.

Den 20. maj blev situationen akut. Under opklaring af en regnbyge blev 2 fugle iagttaget, under sådanne omstændigheder, at mistanken om ynglen nærmede sig vished. Begge fugle havde stude i en enligstående høj birk, hvor de klart røbede et indbyrdes forhold, alene ved deres tætte og fredelige position. Den ene fugl slog med vingerne og strakte hals, og parret næbbedes flere gange. Senere på dagen hørtes Nøddekrigen synge. Helt anderledes end andre kragefugles ytringer, lyder denne sang, først og fremmest ved, at dens enkelte dele kædes i et egentligt forløb. Den lader sig vanskelig beskrive, men de særlig melodiske dele leder umiddelbart tanken hen på Rødbenens (*Tringa totanus*) »jodlen« – et trillende, blødt fløjende – *jyllige-jyllige-jyllige*.

I de nærmest påfølgende dage sås oftere 2 fugle, og de blev flere gange iagttaget flyvende med føde i næbbet. Det lykkedes ikke at bestemme, hvad de fløj med. Det synede helt sort – holdtes på tværs i næbbet og hang ned på hver side af dette. Både på dette tidspunkt og senere blev fuglen set flyvende med fyrrekogler. Trods intensive iagttagelser blev

det ikke muligt at finde det sted, hvortil denne føde bragtes. Afgjort fulgte forskellige flyveretninger gennem skoven. Den 24. maj sås 4 fugle sammen. Efter det her skildrede forløb kunne der ikke herske tvivl om, at unger havde forladt reden. Det viste sig også hurtigt at være tilfældet. Den 25. maj kunne en enkelt iagttager bestemme de 2 af fuglene som unger.

I den centrale del af Nøddekrigens område er ophængt en redekasse for ugle – dette år belagt med en Natugle (*Strix aluco*), der rugede 3 æg. I kort afstand fra denne havde natuglehannen sin dagplads ca. 15 m over jorden i en gammel rødgran. Periodevis blev denne ugle voldsomt angrebet af de derboende spurvefugle, særlig Sangdrossel (*Turdus philomelos*), Solsort (*Turdus merula*) og Bogfinke (*Fringilla coelebs*). Også Nøddekrigerne deltog i disse mere eller mindre stærke angreb. Under et sådant angreb den 28. maj lykkedes det for flere af os i samme kikkertfelt at sammenligne fuglene og foretage den endelige bestemmelse af den stedfundne ynglen. De 2 af de 4 fugle var umiskendelig nylig udføjne unger. Særlig bemærkelsesværdig var den kortere hale, der kun var halv så lang som de voksne fugles, det noget mindre næb og den uklare fjerdragt, hvis hvide pletter ikke var velmarkerede, hvilket gav ungerne et ejendommeligt uldent udseende.

Ungerne var velflyvende, men dog endnu, mere vaklende og usikre end de gamle. Karakteristisk var, at de kun bevægede sig over kortere afstande, medens de gamle fugle livligt fløj rundt omkring uglens dagplads. De var altid aldeles tavse, medens de gamle ivrigt skreg op. Overfor uglen var de passive, men familien holdt stærkt sammen. Når de forlod stedet fløj de en efter en, i samme retning.

Gentagne gange i den følgende tid blev familien iagttaget – særlig omkring uglens dagplads – øjensynlig tiltrukket, når droserne tog til at varsle kraftigt.

Selv om det således lykkedes at fastslå Nøddekrigens ynglen ved hjælp af de udføjne unger, er reden fortsat ikke fundet. At den må søges i den centrale del af Kongelundens nordøstlige del er ved de månedlange observationer af de helt stedfaste fugle sikkert.

Dette terræn består af tæt voksende granskov af meget vekslende alder. På 2 partier overvejende af 18–20 m høje rødgraner, den øvrige del af 15–18 m høje ædelgraner. Den sekundære skov består af selv-såede ædelgraner. Spredt findes weimouthfyrrer og enkelte løvtræer – særlig birk. Mod NØ findes et større parti af gamle skovfyrrer. Hele området har karakter af vildtvoksende granskov. Forstmæssig kultur har ikke præget skoven nævneværdigt.

Ultimo maj synes familien at spredes. En enlig gammel fugl var fortsat til stede i skoven. Der var nu tale om en ganske anden situation. Denne fugl

var ikke stedfast, men opførte sig ganske som andre, tidligere observerede, oversomrende Nøddekriger. Den strejfede om – ofte flyvende højt over skoven, eller med længere ophold i de tilgrænsende hegn. På dette tidspunkt fandtes endnu unger i en del sangdrossel- og solsortereder. I det mindste 2 reder blev plyndret af Nøddekrigeren. Småfuglene, der under yngelperioden ikke havde reageret på Nøddekrigens tilstedeværelse, gik nu angrebsvis til værks over for denne – med lige så stor hidsighed og på ganske samme måde som overfor en ugle. 1–2 fugle blev i juli flere gange iagttaget i skoven. Så sent som 14. okt. hørtes brudstykker af sang.

Nøddekrigeren er ikke fast ynglefugl her i landet. Når den dette år har bragt unger på vingerne, er det værd at erindre, at forholdene har været usædvanlige. Bortset fra den i forvejen stedfundne invasion, var marts måned ekstrem kold. Klimats forløb har ganske lignet det, der hersker på de sædvanlige ynglepladser. At dette også har bremset turistbesøget i den ellers stærkt forårsuroelige skov betinger den fornødne fred. Endelig bør erindres forsommerens fugtige vejr og det meget velegnede terræn – fugtig, tæt, naturlig granskov.

Sv. WILLADSEN NIELSEN, STEEN J. F. CHRISTENSEN,
ERIK NIELSEN, SVEND PEDERSEN, H. P. JENSEN,
BENT BØGGILD PEDERSEN.

SUMMARY: Nutcracker (*Nucifraga c. caryocatactes* (L.)) breeding in the forest Kongelunden, Amager, 1962. – During the winter 1961–62 a small invasion of Nutcrackers was recorded. In February the species had probably disappeared from Kongelunden, but ultimo March it was recorded again. Throughout the summer it was seen regularly. Only one pair was present. The behaviour indicated breeding, as song was heard and the birds were seen carrying food. From May 24th 4 birds were seen, of which 2 were determined as newly fledged young. The nest was not found, but no doubt the species, which does not regularly breed in Denmark, has bred in Kongelunden 1962.

SORTSPÆTTE

(*Dryocopus martius*)

I GLUDSTED PLANTAGE 1961.

27. juni 1961 iagttog skovfogedass. H. STUBGAARD og frue en Sortspætte (*Dryocopus martius*) i Gludsted plt., Palsgård statsskovdistrikt. Den 24. juli meddelte skovfoged N. GROVE-NIELSEN, Kolpensig, mig (in litt.), at han hverken havde set eller hørt noget til fuglen; men 26. august skrev skovfogden, at han samme dag havde set Sortspætten i Gludsted Plantage. Ved samme lejlighed oplystes det, at skovfoged JACOBSEN, Nørlund Plantage, mente at have set den dér i foråret 1961.

På grundlag af de foreliggende oplysninger har det sikkert kun drejet sig om et enligt, omstrefjende individ – muligvis kommende sydfra (jfr. DOFT 1961, p. 101–102 og p. 222 og DOFT 1962, p. 85).
JØRGEN STUBGAARD.

SUMMARY: Black Woodpecker (*Dryocopus martius*) in Gludsted Plantage, Jutland, Summer 1961. – During the Spring and Summer 1961 one bird was recorded three times in the area.

SLANGEØRN

(*Circæetus gallicus*)*

I SØNDERJYLLAND, 1965.

Den 11. april 1965 ved 11-tiden om formiddagen havde vi den sjældne ornitologiske oplevelse at se en Slangeørn i Danmark, nemlig over Kegnæs på Als.

Fuglen kom langsomt og majestætisk flyvende fra Drejet mod Hjortholm sø, hvor den efter et tøvende sving mod Vasemosen gik over Hørup Hav til dettes nordbred. Ørnen fløj lige hen over os i god belysning i en højde af ca. 20 meter, således at vi var i stand til at foretage en sikker artsbestemmelse, baseret på følgende iagttagne karakteristika: den hvidlige underside med spredte mørkere pletter som af grove gryn, som på vingundersiderne var ordnet i længdegående guirlander (mindst tre) – det kontrasterende mørke forparti, bestående af det tykke hoved, hals og forbryst, der syntes at gå ud i ét – oversiden var ret ensfarvet mørk gråbrun, hvilket sås, da ørnen drejede sig i luften netop som den var ud for os – de lange vinger, der lod sig gennemlyse af solen, var svagt vinklede, med den yderste vingespids opadbøjet og mørkere – halen var ret lang med tre mørke tværbånd og ligesom vingerne gennemskinnelige – af størrelse var fuglen som en stor Fiskeørn (*Pandion haliaetus*) – flugten var fremadrettet glidende og svævende på vandrette vinger og ofte meget langsom, de relativt få vingelag lidt hejreagtige.

Kun én gang kredsede fuglen kortvarigt, nemlig da den befandt sig over skråningen ved Hørup Havs nordbred. Den opviste i denne sammenhæng en højst ejendommelig manøvre: efter én à to indledende volter foretog den med den næste en springagtig hurtig og stejl, spirallformet opstigning på én à to meter, hvorpå den ganske langsomt svævede videre i en østlig retning. Da ørnen forinden havde nærmet sig Hjortholm sø, gik et større antal måger på vingerne i god tid.

O. BEHREND, J. TRAP-JENSEN.

SUMMARY: April 11th 1965 a Short-toed Eagle (*Circæetus gallicus*) was observed on Kegnæs, Als, South Jutland. The bird is described.

FORÅRSTRÆK AF ROVFUGLE VED KØGE SØNAKKE MED IAGTTAGELSE AF STOR SKRIGEØRN (*Aquila clanga*)*, 1962.

Det største forårstræk af Musvåger (*Buteo buteo*) over Danmark i 1962 var sikkert søndag d. 25. marts.

NIELS HESSELBJERG CHRISTENSEN og undertegnede var på forårsekskursion og håbede, at denne dag ville blive en god trækdag. Dagen blev virkelig enestående. Jeg har gennem en halv snes år besøgt Stevnsområdet meget ofte. Det benævnte område strækker sig fra Køge langs kysten til Gjorslev, derfra videre til Højrup kirke.

Med gunstige vinde har Køge Sønakke og Mandehoved igennem mange år givet flere interessante observationer. Forårstrækket har altid været størst i antal ved vestlige vinde. Efterårstrækket derimod er mere lunefuldt, da det mange gange kommer for spredt ind over landet. I de fleste tilfælde vil det ligge mest koncentreret ude over Køgebugt sydøst for Stevns. Både mod østlige og vestlige vinde forekommer der efterårstræk ved Stevns.

Den 25. marts var en temmelig kold forårsdag med temperatur på 2–4° varme med vestlig vind, drejende mod nordvest om eftermiddagen. Trækket startede med Musvåger allerede omkring kl. 9.30 ved Køge sydstrand, og da vi så det begyndte at udarte sig til en god trækdag, tog vi ud til Køge Sønakke, hvor det så ud til, at koncentrationen ville blive.

Inden klokken var 16.30 var antallet på ca. 1200 Musvåger og enkelte Spurvehøge (*Accipiter nisus*) og Tårnfalke (*Falco tinnunculus*).

Klokken 15.00 blev vi opmærksomme på en stor rovfugl, med ca. 1½ gange så stort vingespand som Musvågerne, der hele tiden var i synsfeltet til sammenligning. Den kom glidende på stive vinger langs kysten sydøstfra, og fløj meget lavt langs skrænterne. På ca. 100 m afstand fløj den op over blandingsskovens toppe og kredsede rundt to–tre gange i en afstand af ca. 50 m fra os. Vi blev næsten med det samme klar over, at det drejede sig om en Stor Skrigeørn (*Aquila clanga*). Denne fugl gjorde sig først og fremmest bemærket ved sin størrelse, sin sortbrune farve og det relativt lille ørnehoved. Det fornemmes som om hovedet er bøjet ind under fuglen under flugten. Under glideflugten kan småvinde og bevægelser af vingerne i det vandrette plan godt give et forskelligt indtryk, men i reglen er det mest almindeligt at se denne ørneart med nedadbøjede vinger. Når Skrigeørnen flyver med egen kraft, d.v.s. uden brug af opvinde etc., kan man godt bruge det udtryk, at den skovler sig frem, faktisk lidt henimod en Hejres flyvemåde. I kredninger giver Skrigeørnen en lidt havørneagtig silhuet med sine temmelig rektangulære vingefang, som dog adskiller sig ved en lidt mere afkortning og krumning af håndsving-

fjerene. Halestørrelsen virker relativt kort i glideflugt, men bred når fuglen kredser.

Fuglens grundfarve var sort-brun med langsgående lyse fjerbræmmer på vingeoversiderne. Hoved og skuldre havde ikke andre farver end den sortbrune.

Bl. a. på grundlag af tidligere observationer af Stor Skrigeørn i Sverige, Mellem Østen og Østrig, hvor NIELS CHRISTENSEN og jeg har fået vore erfaringer med denne ørneart, vil vi udelukke muligheden af, at omtalte ørn kan være Lille Skrigeørn (*Aquila pomarina*). Dette kan yderligere underbygges ved nøje iagttagelser af Lille Skrigeørn en måned senere i Østrig. På denne ekskursion fik jeg nemlig lejlighed til at iagttage adskillige Kejserørne (*Aquila heliaca*) og enkelte Store Skrigeørne samt en Lille Skrigeørn. Denne fugl giver i felten et helt andet indtryk end den store. Mit første indtryk af Lille Skrigeørn var følgende: 1) kunne nemt forveksles med Musvåge på 100 m afstand siddende i trætop. – 2) Var i farve nærmest rødbrun med lysebrune rande på vinge og skulderfjer. – 3) Vingestilling i glideflugt ganske plane. – 4) Vingebevægelse let og ubesværet og ikke de dybe træk nedefter som hos Stor Skrigeørn. Gående på jorden virker Lille Skrigeørn meget højbenet.

På mig virkede Lille Skrigeørn i sine bevægelser og silhouet i luften mere hen i retning af en Kongeørn (*Aquila chrysaetos*), end en stor Skrigeørn.

På turen til Østrig var der mulighed for at iagttage disse 2 ørnearter sammen. Wiens Zoo havde flere eksemplarer af Lille- og Stor Skrigeørn i samme store flyvevoliere. Selvom det sikkert ikke

lykkes for mange fugleinteresserede at komme disse 2 ørnearter på så tæt hold i naturen som foran en voliery, har følgende kendsgerninger dog sin betydning. Fuglene adskiller sig som 2 arter alene ved deres bygning og farve. Stor Skrigeørn mørk iris, lille Skrigeørn gul iris. Lille Skrigeørn er mere harmonisk bygget. Hoved og kropstørrelse følger mere hinanden. Stor Skrigeørns hoved synes alt for lille til den store krop.

Da der nu i disse sidste ti-femten år er set flere sjældne ørne i Sverige, vil det være naturligt at tro, at der efterhånden også vil forekomme flere observationer herhjemme. Stor Skrigeørn er trækfugl, men overvintrer dog nu og da i Skåne. Som forårsgæst er den vist ikke tidligere rapporteret i Danmark. Jeg håber med denne lille artikel at kunne bidrage til klargørelse af de efterhånden mange »ubestemte ørne«, der har passeret Sverige og Danmark.

FINN LARSEN.

SUMMARY: Spring migration of birds of prey at Køge Sønakke, Zealand, with observation of a Spotted Eagle (*Aquila clanga*), 1962. – On March 25th 1962 the author recorded about 1200 Buzzards (*Buteo buteo*) as well as Sparrow Hawks (*Accipiter nisus*) and Kestrels (*Falco tinnunculus*) migrating at Køge Sønakke. Also a single Spotted Eagle (*Aquila clanga*) was seen. The author gives a thorough description of this bird, and compares it with the Lesser Spotted Eagle (*Aquila pomarina*), which he had the opportunity to study in Austria the same year.

Anmeldelser

FINN SALOMONSEN: Fuglene ved vore kyster. Illustreret af BENNY GENSBØL. – (181 pp., mange farvefotos). – Rhodos, København 1965. Pris 56 kr.

I 1940 udsendte FINN SALOMONSEN bogen »Strandens Fugle«. »Fuglene ved vore kyster« er en fortsættelse heraf, idet indholdet er stærkt forøget og ført ajour. I indledningen fortælles bl. a. om de forskellige kystmiljøer i Danmark og om stand- og trækfugle. Der advares kraftigt imod de fortsatte ødelæggelser af vore kystbiotoper, og både ornithologer og jægere må tilslutte sig den kritik, som forfatteren retter mod fredningsadministration m. m. herhjemme.

Hovedparten af bogen omfatter en gennemgang af de danske svømmefugle og vadefugle; de almindeligst forekommende arter omtales fyldigst, men

for konsekvensens skyld er medtaget alle de arter indenfor disse grupper, som er truffet i Danmark. Indenfor hver systematiske gruppe gives en almen karakteristik, og herefter gennemgås arterne. Hovedvægten er lagt på beskrivelser af fuglenes dragter; ikke blot de mest karakteristiske, men også ungedragter og årstidsvariationen omtales. Man har i høj grad savnet sådanne grundige beskrivelser, som hidtil kun har været tilgængelige i langt større og mere kostbare værker. Beskrivelserne er originale, baseret på forfatterens egne studier af skindsamlinger. Arternes forekomst i Danmark omtales kort, ligesom der oplyses om jagttider.

Bogen er illustreret med farvefotografier af BENNY GENSBØL og ARTHUR CHRISTIANSEN. Langt de fleste fremtræder meget smukt.

»Fuglene ved vore kyster« må anbefales alle ornithologer, jægere og naturelskere i det hele taget.

A. H. J.